

Iulian Grigoriu

Cu Wittgenstein la mânăstire

- fragmente -

Scara

Aș putea spune: dacă locul la care aș vrea să ajung ar putea fi atins numai cu ajutorul unei scări, aș renunța să ajung acolo. Căci acolo unde trebuie să ajung propriu-zis, acolo trebuie să fiu deja.

*Ceea ce poate fi atins cu ajutorul unei scări nu mă interesează*¹

Dacă W susținea că înțelepciunea sa e o scară pe care odată urcat, te poți lipsi de ea și trebuie să o arunci (6.54), mi-am dat seama că Ajutorul de grădinar folosea scara ca să coboare și nu să urce, în niște gropi mai mult sau mai puțin întâmplătoare, săpate într-o rocă dură și chinuitoare, nu mult mai late decât grosimea unui om. În astfel de locuri cobora W închipuindu-și că își aruncă scara, trăind torturi inimaginabile. Se sufoca, se speria, suferea de foame și sete, se dădea cu capul de pereți pînă la sînge și zăcea leșinat zile întregi, pînă cînd se hotăra să iasă iarăși la lumina zilei. Deși învățăturile sale erau mai importante pentru a urca, ele nu făceau decît să-l readucă în lumea obișnuită; gropile erau prescrise și s-ar fi aruncat în ele cu pieptul înainte, de n-ar fi existat aceeași scară pe care să coboare. W neglija acest fapt, însă scara își dovedea utilitatea la întoarcere, cînd îi devenea indispensabilă, de aceea numai atît observa el, cu toate că operațiunea de urcare se producea mai mult inconștient și fără să mai raționeze, așa cum proceda la coborîre. Aș zice că W coborînd, realiza premisele urcării, iar ascensiunea propriu-zisă însemna renunțarea de a mai coborî, ori de a rămîne în locul ambiguu din fundul gropii, așa încît ea nu era generată de o operație propriu-zisă a minții, ci de lipsa celei contrare. Cu toate acestea, oricît de adînc ar fi dorit W să coboare, adîncimea gropilor era dată dinainte, însă coborîtorul se putea opri pe parcurs, sprijinindu-se în scară și împingînd cu spatele în peretele lateral al gropii. Existau gropi evidente și gropi aparente sub formă de tuneluri, ascunzișuri de cîrțiță sau canale de vierme, unele erau foarte întortocheate și comunicau cu altele într-o rețea rătăcitoare și complicată. Conform propriei teorii, W nu se deosebea cu nimic de necuvîntătoarele pomenite, căci gropile existau independent de voința, conștiința sau existența lui dar niciodată nu se întîmpla ca groapa să fie mai adîncă decît lungimea scării; pare-se, groapa se plia pe lungimea scării coborîtorului și nu invers, astfel, că cel mai bun explorator nu era acela care avea scara mai lungă. De obicei, scara era mai înaltă decît gropile, ceea ce îl făcea pe W să adopte un ideal suitor: se urca pînă sus și aștepta acolo ore întregi, chiar zile, susținînd că scara poate fi aruncată, că e stăpînul absolut al gropilor raționale, că de acolo își contemplă propriile teorii. Cînd îi pieria entuziasmul, sărea din vîrfurile scării, se ridica șchiopătînd și începea să se vaite că nu reușește să deslușească locul în care sînt săpate toate celelalte gropi, groapa cea mare

---

¹ Ludwig Wittgenstein, *Însemnări Postume*, p.26-27

care cuprindea și existența lui și filosofia gropilor mai mici a căror geografii întinse și ierarhii îl atrăgeau pe W atât de mult. Susținea că nu are vederea îndeajuns de ageră și se uita în sus, spre cer, ca un vierme care neștiind că locuiește într-un măr, face acrobații renumite la marginea crengii, căutând, pipăind aerul cu toată suprafața conștiinței sale.